

**L. Coelii Lactantii Firmiani, diuinarum institutionum,
aduersus gentes, de falsa religione liber primus**

Lactantius, Lucius Caecilius Firmianus

[Köln], [1518]

VD16 ZV 9338

Quomodo stoici figmenta poetarum ad philosophica[m] transferant
rationem. Cap. XII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71332)

quod esse uerum Trismegistus author est, qui cum diceret admodum paucos extitisse, in quibus esset perfecta doctrina, in his Uranum, Saturnum, Mercurium cognatos suos nominauit. Hæc ille quia ignorauit, alio traduxit historiam, qui quomodo potuerit argumentari, ostendi, nunc dicam quomodo, ubi, a quo sit hoc dictum, Non enim Saturnus hoc, sed Iupiter fecit, in sacra historia sic Ennius tradit, Deinde Pantum deducit in montem, qui uocatur cœli stella, Postquam eo ascendit, contemplatus est late terras, ibique in eo montem aram creat cœlo. Primusque in ea ara Iupiter sacrificauit, in eo loco suspexit in cœlum, quod *ὀυρανὸς* nominatur, idque quod supra mundum erat, quod æther uocatur, de sui auis, nomine cœlo nomen indidit, idque Iupiter, quod æther uocatur, placans primum cœlum nominauit, eamque hostiam, quam ibi sacrauit, totam adoleuit. Nec hic tantum sacrificasse Iupiter inuenitur. Cæsar quoque in arato refert, Aglaosthenem dicere, Iouem cum ex insula Naxo aduersus Titanas proficisceretur, & sacrificium faceret in litore, aquilam ei in auspiciis aduolasse, quam uictor bono omine acceptam tutelæ suæ subiugarit. Sacra uero historia & ante consedisse illi aquilam in capite, atque illi regnum portedissee testatur, cui ergo sacrificare Iupiter potuit, nisi cœlo auis, quem dicit Euhemerus in oceano mortuum, & in oppido Aulatia sepultum.

Quomodo stoici figmenta poetarum ad philosophicam transferant rationem. Cap. XII.

q Vonjam ^{apertius} reuelauimus ^{superiora} mysteria poetarum, & Saturni ^{inferiora} pariter inuenimus, ad uirtutes eius, & facta ^{inferiora} redeamus. Iustus in regno fuit. Primum ex

E

DE FALSA RELI.

hoc ipso iam deus non est, quod fuit. Denique quod ne iustus quidem fuit, sed impius non modo in filios, quos necavit, uerumetiam in patrem cui dicitur abscidisse genitalia, quod forsitan uere acciderit. Sed homines respectu elementi, quod dicitur coelum, totam fabulam explodunt tanquam ineptissime fictam, quam tamen stoici (ut solent) ad rationem physicam conantur traducere, quorum sententiam Cicero de natura deorum differens posuit. Coelestem inquit, altissimam, aetheriamque naturam, id est igneam, quae per sese omnia gigneret, uacare uoluerunt ea parte corporis, quae coniunctione alterius egeret ad procreandum, quae

W. ista filia facta in dea uirginitas quodammodo facta est, in puris exemplo conuenit. Sic uirginitas q. uirginitas dicitur. uirginitas q. uirginitas dicitur. uirginitas q. uirginitas dicitur.

ratio in uestam potuit conuenire, si mas diceretur. Idcirco enim uirginem putant Vestam, quia ignis inuolabile sit elementum nihilque nasci possit ex eo, quippe qui omnia quae arripuerit, absumat. Ouidius in fastis.

Nec tu aliud Vestam quam uiuam intellige flammam,

Nataque de flamma copora nulla uides.

Iure igitur uirgo est, quae semina nulla remittit,

Nec capit, & comites uirginitatis amat.

Vulcano quoque id potuit ascribi, qui quidem putatur ignis, & tamen poetae non assenserunt. Potuit & soli, in quo est natura, & causa gignentium, nam sine solis igneo calore, neque nasci quicquam, neque augeri potest, ut nulli elemento magis optis sit genitalibus, quam calori, cuius foetu concipiunt, nascuntur, sustentantur omnia. postremo etiam, si ita sit (ut uolunt) qui magis abscissum esse coelum putet, quam omnino sine genitalibus natum. Nam si per se gignit, non indigebat utique genitalibus, cum Saturnum ipsum procrearet. Si uero haec

Quibuslibet deo uirginitas

^{mutata} ^{partem}
 bunt, & a filio abscissa sunt, ortus rerum, & natura oīs in-
^{terris}
 teris. Quid, quod ipsi Saturno non diuinū modo sen-
^{sum}
 sum, sed humanum q̄q̄ adimunt, cū affirmant esse cū Sa-
^{turnum}
 turnum, q̄ cursum, & cōuersionem spaciōrū, & temporū
^{continet}
 continet. Eumq̄ gr̄ce id ipsum nomē habere, κρόνος em̄
^{dicatur}
 dicatur, quod est idem, qd̄ κρόνος, id est spaciūm tēporis,
^{Saturnus em̄ est appellatus}
 Saturnus em̄ est appellatus, q̄ satūret̄ annis. Hęc Cicero
^{nis uerba sunt expone ntis sententiam stoicorū, quæ q̄ ua}
 nis uerba sunt expone ntis sententiam stoicorū, quæ q̄ ua-
^{na sit, cuius intelligere prōptissimū est. Si em̄ Saturnus}
 na sit, cuius intelligere prōptissimū est. Si em̄ Saturnus
^{coeli est filius, quomodo potuit aut tempus a cœlo gigni,}
 cœli est filius, quomodo potuit aut tempus a cœlo gigni,
^{aut cœlum a tēpore abscidi, aut postea tempus impio spo}
 aut cœlum a tēpore abscidi, aut postea tempus impio spo-
^{liari a filio Ioue? A ut quō Iupiter natus est ex tempore,}
 liari a filio Ioue? A ut quō Iupiter natus est ex tempore,
^{aut qbus anis saturari possit aternitas, cui nullusest finis?}
 aut qbus anis saturari possit aternitas, cui nullusest finis?

Quomodo poetæ, & historici stoicorum interpretati-
 ones de Ioue, & Saturno, & alijs dijs uanas, & inanes
 ostendant. Cap. XIII.

^{ergo uanae sunt istae rationes philosophorū,}
 S^{unt} ergo uanae sunt istae rationes philosophorū,
^{quid superest nisi ut uere factum esse creda}
 mus, id est hominem ab homine abscissum.
^{nisi forte aliquis existimet Deū fuisse, qui timuit cohæ-}
 redem, cū si quid diuinitatis habuisset, nō patris genitalia
^{deberit amputare, sed propria nelupiter nasceretur, qui}
 eum regni possessione priuauit. Idē tororē suam Rheam
^{quā latine Opem dicimus, cū haberet uxorem, respōso}
 ueritū esse dicit̄ mares liberos educare, q̄ futurū eēt, ut a
^{filio pelleret. quā rē metuens natos sibi filios nō utiq̄ de-}
 uorabat (ut serūt fabulæ) sed necabat, quanc̄ scriptum sit
 in historia sacra, Saturnum & Opē, ceterosq̄ tunc homi-
E ij